

ABOUT THE NECESSITY OF LEGAL REGULATION OF THE ECONOMY OF GEORGIA

Copyright © 2024 the Author/s
Peer review method: Double-Blind
Accepted: May 27, 2024
Published: June 16, 2024
Original scientific article
DOI suffix: 10.36962/NEC19022024-26

David Vekua

Doctor of Economics,
Associate Professor of Georgian International
University
ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0003-3933-7746>
E - mail: David.vekua@yahoo.com

Aleksandre Taliashvili

Professor of the Faculty of Law
and International Relations of the
Technical University of Georgia
ORCID iD: <https://orcid.org/0009-0009-5518-5683>
E-mail: al.taliashvili@gmail.com

THE NEW ECONOMIST / სხვალი ეკონომისტი

ABSTRACT

The use of mechanisms and tools of legal regulation of inclusive economy in Georgia should significantly reduce the discord between some undesirable trends of globalisation and social justice, and support sustainable development of the Georgian economy.

At the current stage of development, the Government of Georgia has to deal with two hardest challenges in economy. These are the adaptation to economic regulations of the EU and the maintenance of the country's economic security. The simultaneous solution to the problems is possible only if the intercompatibility of social justice and inclusivity of economy is achieved.

The current academic work analyses the existing socio-economic challenges in the country, based on the data generated by the National Statistics Office of Georgia.

The research shows that despite a number of some positive steps taken in the direction of inclusiveness, a number of significant problems remain in the field of fair distribution of public resources as well as in the rational management of natural and human resources.

Only through legal regulation of inclusive economy it is possible to improve the living environment, promote innovative entrepreneurship, enhance social security and medical services, reduce poverty, create jobs, etc.

Key words: *inclusive economy, legal regulation, public good, property, employment and unemployment, social security.*

REFERENCES:

1. S. Khizanishvili I. Gabisonia A. Taliashvili. Justice, philosophical-legal aspects. "Universal" Publishing House, Vol. 2019 p. 5;
2. Gabisonia, A. Taliashvili, S. Khizanishvili. Social justice and market economy. "Meridian" publishing house, tb. 2021. p. 9;
3. Davit Vekua, Archil Tsertsvadze Some aspects of overcoming property inequality in Georgia under the conditions of an inclusive economy, „New Economist" N1, 2024;
4. Davit Vekua, problems of distribution, efficiency and justice of public government in Georgia. Collection of scientific works of Gtun. N12 2022;
5. David Vekua, Some Current Issues of Economic Policy in the Conditions of the COVID 19 Pandemic, International scientific conference dedicated to the 100th anniversary of the establishment of Javakhishvili Tbilisi State University and the Faculty of Business, COVID 19 and the economy. 2022;
6. Khizanishvili, "Ethical Economy" publishing house, "Lio" Tbilisi, 2016. p. 70;
7. David Vekua, Archil Tsertsvadze RISK MANAGEMENT TOOLS FOR SMALL AND MEDIUM-SIZED BUSINESSES IN GEORGIA. VII International Scientific and Practical Conference "New problems of science and ways of their solution", September 26-27, 2023, Paris. France. 48 p;
8. David Vekua, Archil Tsertsvadze THE WAYS TO REDUCE RISKS OF SMALL BUSINESS IN GEORGIA VII

International Scientific and Practical Conference "Questions. hypotheses. answers: science XXI century" March 26-27, 2024 Toronto. Canada;
9. Rolz Dzh. Theory of justice/science. ed. V. V. Tselishchev [trans. with English V.V. Telishchev with the participation of V.N. Karpovich and A.A. Shevchenko]. Novosibirsk: Novosibirsk University Publishing House, 1995;
10. Kovzanadze Irakli, Lessons from the World Economic Crisis and the Formation of a New Model of Development, Tbilisi 2016. P.92;
11. S. Papalashvili, "Ratings of the country according to GDP per capita" <https://forbes.ge/qveqhnebis-reitingi-erth-sul-mosakhleze-mshp-is-mikhedvith/>;
12. Eka Darchiashvili <https://www.bpn.ge/article/121066-indoeti-msoplios-qvelaze-scrapad-mzardi-ekonomika>;
13. Mussky I. A. A hundred great thinkers. Moscow. "VECHE" – 2000;
14. <https://www.radiotavisupleba.ge/a/32920797.html>;
15. <https://www.bpn.ge/article/123662-ramdenia-sashualo-xelpasi-sakartvelosa-da-mezobel-kveqnebshi>;
16. Which are the world's 10 countries with the largest economy - 2023 ranking;
<https://www.bpn.ge/article/118219-romelia-msoplios-10-kveqana-qvelaze-msxvili-ekonomikit-2023-clis-reitingi/>
17. geostat.

საქართველოში ეკონომიკის სამართლებრივი რეგულირების საჭიროების შესახებ

დავით ვეკუა

ეკონომიკის დოქტორი,
საქართველოს საერთაშორისო
უნივერსიტეტ „ჯიუს“ ასოცირებული
პროფესორი

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-3933-7746>

ელ.ფოსტა: David.vekua@yahoo.com

ალექსანდრე ტალიაშვილი

საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტის
სამართლის და საერთაშორისო
ურთიერთობების
ფაკულტეტის პროფესორი

ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0009-5518-5683>

ელ.ფოსტა: al.taliashvili@gmail.com

აბსტრაქტი

საქართველოში ეკონომიკის სამართლებრივი რეგულირების მექანიზმებისა და ინსტრუმენტების გამოყენებამ, მნიშვნელოვნად უნდა შეამციროს გლობალიზაციის ზოგიერთ არასასურველ ტენდენციასა და სოციალურ სამართლიანობას შორის არსებული წინააღმდეგობა და ხელი შეუწყოს საქართველოს ეკონომიკის მდგრად განვითარებას.

განვითარების თანამედროვე ეტაპზე, საქართველოს მთავრობას, ეკონომიკის ორი ურთულეს გამოწვევასთან უხდება გამკლავება. ეს არის ადაპტაცია ევროკავშირის ეკონომიკაში არსებულ რეგულა-

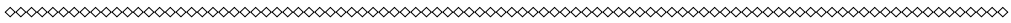
ციებთან და ქვეყანაში ეკონომიური უსაფრთხოების უზრუნველყოფა. ამ პრობლემების მოგვარება კი მხოლოდ სოციალური სამართლიანობის და ინკლუზიური ეკონომიკის ურთიერთთავსებადობის მიღწევითაა შესაძლებელი.

ნაშრომში, გაანალიზირებულია საქართველოს სტატისტიკის ეროვნული სამსახურის მონაცემებზე დაყრდნობით ქვეყანაში არსებული ზოგიერთი სოციალ-ეკონომიკური პრობლემა, რომელთა მოგვარება საქართველოში არის ეკონომიკის სამართლებრივი რეგულირების ერთ-ერთი მთავარი სამიზნე და სტრატეგიული ამოცანა.

კვლევამ გვიჩვენა, რომ მიუხედავად ქვეყნის ეკონომიკასა და სამართალში ინკლუზიურობის მიმართულებით გადადგმული ზოგიერთი პოზიტიური ნაბიჯისა, ჯერ კიდევ მნიშვნელოვანი პრობლემებია დაგროვილი საზოგადოებრივი დოვლათის სამართლიანი განაწილების, ბუნებრივი და ადამიანური რესურსების რაციონალური მართვის საქმეში.

მხოლოდ ინკლუზიური ეკონომიკის სამართლებრივი რეგულირების მექანიზმების გამოყენებით არის შესაძლებელი: საარსებო გარემოს სრულყოფა, ინოვაციური მენარმეობის ნახალისება, სოციალური უზრუნველყოფისა და სამედიცინო მომსახურების გაუმჯობესება, სიღარიბის შემცირება, სამუშაო ადგილების შექმნა და სხვა.

საკვანძო სიტყვები: ინკლუზიური ეკონომიკა, სამართლებრივი რეგულირება, საზოგადოებრივი დოვლათი, საკუთრება, დასაქმება და უმუშევრობა, სოციალური უზრუნველყოფა.

შესავალი

საქართველოში ინკლუზიური ეკონომიკის სამართლებრივი რეგულირების მექანიზმებისა და ინსტრუმენტების გამოყენებამ, მნიშვნელოვნად უნდა შეამციროს გლობალიზაციის ზოგიერთ არასასურველ ტენდენციასა და სოციალურ სამართლიანობას შორის არსებული წინააღმდეგობა და უზრუნველყოს საქართველოს ეკონომიკის მდგრადი განვითარება. „სამართლიანობის საკითხის გარკვევა განსაკუთრებით აქტუალურია დღესდღეობით, ქართული სახელმწიფოს, როგორც საერთაშორისო სამართლის სუბიექტის, დამოუკიდებელ სუბიექტად ჩამოყალიბების პროცესში; ასევე ქვეყნის შიგნით და მის გარეთ არსებული გარემოებების გამო.“[1] ინკლუზიური ეკონომიკის სამართლებრივი რეგულირება მოწოდებულია, გაზარდოს ეკონომიკისა და სამართლის სფეროში მიმდინარე ცვლილებებისადმი ქვეყნის ადაპტაციის უნარი.

იქამდე, სანამ სიმდიდრის დაგროვების მთავარი წყარო კერძო საკუთრება იქნება, უსამართლობის განცდა საზოგადოებაში სხვადასხვა სიმწვავეთ მუდმივად იარსებებს. ამ წინააღმდეგობას ღრმა იმანენტური ბუნება აქვს და სამოქალაქო საზოგადოების ჩამოყალიბების თანმხვედრი პროცესია.

დიდი ფრანგი საზოგადო მოღვაწე და ფილოსოფოსი ჟან-ჟაკ რუსო თავის ისტორიულ ტრაქტატში „საზოგადოებრივი ხელშეკრულება ანუ პოლიტიკური სამართლის პრინციპები“(1762წ.) აღნიშნავს,

რომ ადამიანთა ურთიერთგაუცხოების ერთ-ერთი მთავარი ფაქტორი არის კერძო საკუთრება.ის ამავე ნაშრომში დასძენს , რომ კაცობრიობა ბევრომს, დანაშაულს და მკვლევლობას გადაურჩებოდა, რომ იმ ადამიანისთვის, ვინც პირველმა შემოიფარგლა მიწის ნაკვეთი და თქვა,“ეს ჩემიაო“, ეთქვათ „არა“,რადგან მისი აზრით მიწიდან მიღებული დოვლათი ეკითვნის ყველას, მიწა კი არავის.

ნობელის პრემიის ლაურიატი, ცნობილი ფრანგი ფილოსოფოსი, ანრი ბერგსონი წერს „ისტორიულმა გამოცდილებამ ცხადყო, რომ საზოგადოების მხოლოდ ტექნოლოგიური განვითარება ვერ უზრუნველყოფს მის ზნეობრივ სრულყოფას, უფრო მეტიც, რიგ შემთხვევებში დოვლათის ზრდა შეიძლება საშიშიც კი აღმოჩნდეს, თუ ის არ დაეფუძნება განაწილების სფეროში სამართლიანობას“[13]

დღესაც მსოფლიოს უამრავი ქვეყანაში ეკონომიკური პოლიტიკა დგას ისტორიული არჩევანის წინაშე, ეკონომიკის და კერძოდ ბიზნესის სრული დერეგულაციის გზით ეკონომიკის ზღის დაჩქარება და ეკონომიკურ ეფექტურობის უზრუნველყოფა, თუ ქვეყნის რესურსების განაწილებასა და გადანაწილებაში სოციალურ სამართლიანობის უზრუნველყოფა.

ეკონომიკის გლობალიზაციის სწრაფმა ტემპებმა და ტრანსნაციონალური კორპორაციების კაპიტალის დიდი მოცულობებით შემოდინებამ, მათ შორის ევროპაშიც მნიშვნელოვნად დაარღვია მსოფლიოს ისტორიული განვითარების შედეგად

ჩამოყალიბებული სამართლიანობის პარადიგმა. ამ არასასურველი ტენდენციების შეჩერების მიზნით, ევროპასა და არა მარტო ევროპის ქვეყნებში, ბევრი რამ იცვლება, ძლიერდება კონსერვატორთა გავლენები ევროკავშირის ქვეყნების პოლიტიკურ სპექტრში, რაზეც მეტყველებს საფრანგეთსა და გერმანიაში ევროპარლამენტის არჩევნებში „ულტრა მემარჯვენე“ პოლიტიკური პარტიების გამარჯვება. კონსერვატორთა მთავარი მოთხოვნაა გლობალიზაციის დამანგველი გავლენებისგან საკუთარი ქვეყნების ეკონომიკური სივრცე დაცვა და ეკონომიკური უსაფრთხოება უზრუნველყოფა.

დღეს ჰიპერგლობალიზაცია და ომები უკრაინასა და ახლო აღმოსავლეთში არსებითად ცვლის გლობალური ეკონომიკის არსებულ პარადიგმას, რაც ნიშნავს ეკონომიკასა და პოლიტიკაში საყოველთაო კეთილდღეობის იდეების, ეკონომიკური უსაფრთხოების მოთხოვნებით ჩანაცვლებას. ეკონომიკური უსაფრთხოების მოთხოვნა გლობალიზაციის გამონვევებზე თავდაცვითი ინსტინქტებია, რაც პირველ რიგში ევროპის ქვეყნების ეკონომიკის სუვერენიზაციაში გამოიხატება. საფრანგეთის პრეზიდენტი ემანუელ მაკრონი მიმდინარე წლის 25 აპრილს სორბონის უნივერსიტეტში თავის საპროგრამო გამოსვლაში „ევროპას მეტი დამოუკიდებლობისკენ მოუწოდა ეს ცხადი უნდა იყოს სხვა რეგიონებისთვისაც განაცხადა საფრანგეთის პრეზიდენტმა“ [14]

ძირითადი ნაწილი

განვითარების თანამედროვე ეტაპზე, საქართველოს მთავრობას, ეკონომიკის ორი ურთულეს გამონვევასთან უხდება გამკლავება. ეს არის ადაპტაცია ევროკავშირის ეკონომიკაში არსებულ რეგულაციებთან და ქვეყანაში ეკონომიური უსაფრთხოების უზრუნველყოფა. ეს მოთხოვნები არ არის საქართველოს ევროპულ კანონმდებლობასთან და ევროპულ ბაზრებთან პასიურად მექანიკურად მიერთების პროცესი, ადაპტაცია ახალ მოთხოვნებს აჩენს და ეს გამონვევები პირველ რიგში სოციალური ხასიათისაა.

წარმატებულ ეკონომიკურ პოლიტიკად ჩაითვლება ისეთი საქმიანობა, როდესაც დეკლარირებული შეხედულებები და რეალური ქმედებები არ იქნება ერთმანეთისგან დროსა და სივრცეში აცდენილი და ინკლუზიური ეკონომიკის სამართლებრივი რეგულირების მექანიზმები უზრუნველყოფენ საზედამხედველო ინსტიტუტების გამართულ მუშაობას.

საქართველოს ეკონომიკური კანონმდებლობის ევროკავშირის კანონმდებლობასთან ადაპტაცია პირველ რიგში კონკურენციის და სხვა მნიშვნელოვან სამართლებრივ დოკუმენტების ევროპულთან სინქრონიზაციას და დაახლოებას გულისხმობს. საკანონმდებლო რეგულაციამ უნდა მოახსრიგოს ისეთ საკითხები როგორცაა: კერძო საკუთრების უფლების დაცვა, კორუფციისგან და სხვა არასამართლებრივი ქმედებებისგან ბაზრის მონაწილეთა დაცვა, ბიუროკრატის თვითნებობის აღაგმვა, ჯანსაღი კონკურენტუნარიანი გარემოს შექმნის მიზნით ეფექტური(და არა ფორმალური) სახელმწიფოს საზედამხედველო სამსახურების ჩამოყალიბება, სამართლიანი დაბეგვრის რეჟიმის ჩამოყალიბება, ბიზნესისათვის მიმზიდველი საინვესტიციო გარემოს შექმნა, ინვესტიციების დაცვა, საზოგადოებრივი დოვლათის განაწილებაში ინკლუზიურობის უზრუნველყოფა და სხვა.

რას ნიშნავს ინკლუზიური ეკონომიკის სამართლებრივი რეგულირება? როგორია ამ რეგულირების ბუნება? „სამართლიანობის ცნების შინაარსის შემადგენელ ელემენტს მიეკუთვნებიან ფასეულობები და ქმედებები. ზნეობრივ ფასეულობებით ხდება სამართლიანობის გამოხატვა, ხოლო ეკონომიკური ქმედებები ახდენენ მის რეალიზებას, რომელიც ამავე დროს წარმოადგენს სამართლიანობის განხორციელების საციალურ-კულტურულ საშუალებას, რაც ასახავს პოულობს ეკონომიკური საქმიანობის შედეგებში. ეკონომიკის სფეროში სამართლიანობა არის ეკონომიკურ ურთიერთობათა შესაბამისობა იმ წარმოდგენებთან, მოთხოვნებთან და ინტერესებთან, რომელიც დომინირებს განსაზღვრულ საზოგადოებაში.“ [6]

სამართლიანობის და ეკონომიკის ურთიერთთავსებადობა გულისხმობს ინკლუზიური ეკონომიკური განვითარებას, საზოგადოებრივი დოვლათის სამართლიანი განაწილებას, ბუნებრივი და ადამიანური რესურსების რაციონალური მართვას. მხოლოდ ამ გზით არის შესაძლებელი განხორციელდეს საზოგადოების თანამონაწილეობა ისეთ სოციალურ პრობლემების მოგვარებაში როგორცაა: საარსებო გარემო გაუმჯობესება, სოციალური უზრუნველყოფისა და სამედიცინო მომსახურების გაუმჯობესება, სიღარიბის დაძლევა, სამუშაო ადგილების შექმნა და სხვა.

ინკლუზიური ეკონომიკის სამართლებრივი რეგულირება ეფუძნება რამოდენიმე პრინციპს, რომლის დაცვა, აყცილებელია იმისათვის, რომ სამართლიანობა იყოს ქვეყნის განვითარების ლოგი-

THE NEW ECONOMIST / ახალი ეკონომისტი

კის ორგანული ნაწილი „ეს პრინციპები შეიძლება ასე ჩამოყალიბდეს: პოლიტიკური პოპულიზმისგან თავშეკავება; ეკონომიკური და სამართლებრივი რეფორმების თანმიმდევრულობა; საზოგადოებრივი დოვლათის განაწილებაში წესრიგიანობა; რესურსების ხარჯვაში ზომიერება და კეთილგონიერება.“ [4]

დასაქმების ეფექტური და სტაბილური სისტემის ჩამოყალიბება საქართველოში ინკლუზიური ეკონომიკის სამართლებრივი მექანიზმების სრულყოფის ერთ-ერთი მნიშვნელოვანი მიმართულებაა. დასაქმების ეფექტურმა სისტემამ უნდა შექმნას ისეთი ინკლუზიური გარემო, სადაც მინიმალური იქნება უმუშევრობის დონე და სამუშაო ძალის მაღალი კვალიფიკაციის ხარჯზე შესაძლებელი გახდება ბიზნესში ინოვაციური ინციატივების იმპლემენტაცია.

რა მდგომარეობაა დღეს ამ სფეროში საქართველოში? საქართველოს სტატისტიკის ეროვნული სამსახურის მონაცემებით: „სიღარიბის აბსოლუტურ ზღვარს ქვემოთ მყოფი მოსახლეობის ხვედრითა წილმა 2023 წლის მონაცემებით 11.8% შეადგინა.“[17] თუ ამ ინდიკატორის ბოლო ათი წლის შემცირების დინამიკას განვიხილავთ, ვნახავთ, რომ სახეზეა სერიოზული კლების ტენდენცია. ვინაიდან „2014წ. სიღარიბის აბსოლუტურ ზღვარს ქვემოთ მყოფი მოსახლეობის ხვედრითი წილი 23,5% შეადგენდა“ [17], რაც ნიშნავდა იმას, რომ საქართველოს მოსახლეობის თითქმის ყველა მეოთხე მოქალაქე საღარიბის ზღვაზე ქვემოთ ცხოვრობდა. საქართველოში, სიღარიბის შემცირების ტენდენცია პოზიტიური მოვლენაა ადამიანური რესურსების მართვასა და ამ სფეროში სამართლიანობის დამკვიდრების საქმეში.

ამავე დროს საგანგაშო მდგომარეობაა 20-34 წლამდე ახალ კურსდამთავრებულთა დასაქმების მიმართულებით. „2022 წლის მონაცემებით დასაქმებული იყო მხოლოდ 48.2 პროცენტი ახალგაზრდებისა“ [17], ანუ ნახევარზე მეტი ახალგაზრდა, რომლებსაც აქვთ საშუალო და უმაღლესი განათლება 2022 წლის მონაცემებით დაუსაქმებლები იყო. ბუნებრივია ასეთ პირობებში ახალგაზრდებს უჩნდებათ უპერსპექტივობის განცდა და ისინი ცდილობენ სამუშაოს შოვნის მიზნით წავიდნენ ემიგრაციაში.

დაუსაქმებლობის გარდა მიგრაციის ერთ-ერთი მნიშვნელოვანი ფაქტორია დაბალი ხელფასის ოდენობაც. „მსოფლიოს ყველაზე დიდ სარეიტინგო ბაზის Numbeo-ს 2024წ მონაცემებით 96 ქვეყნებს

შორის საქართველო საშუალო ხელფასის ოდენობით 71-ე ადგილზეა. მეზობელ ქვეყნებიდან საქართველო მხოლოდ აზერბეიჯანს და უკრაინას უსწრებს. საქართველოში საშუალო თვიური სუფთა ხელფასი 1300 ლარია, აზერბეიჯანში საშუალო თვიური სუფთა ხელფასი 1 141 ლარია და ქვეყანა 75-ე ადგილზეა, ხოლო უკრაინა 1 038 ლარით 79-ე ადგილზე.“ [15]

დასაქმების და შრომის ანაზღაურების უაღრესად სენსიტიურ სფეროში ინკლუზიური რეგულირების სამართლებრივი მეტოდების და ინსტრუმენტების გამოყენების გზით საქართველოს მთავრობამ უნდა უზრუნველყოს სამუშაო ძალაზე მოთხოვნილებისა და სამუშაო ძალის კვალიფიკაციის ეფექტური დაკავშირება. ასეთი მდგომარეობა განსაკუთრებით ახალგაზრდებთან მიმართებაში მთავრობიდან მოითხოვს დასაქმების პოლიტიკის სერიოზულ გააქტიურებას. მართალია ამ მიმართულებით იდგმება გარკვეული ნაბიჯები (პროფესიული სწავლების სისტემის რეორგანიზაცია, სამინისტროებსა და უწყებებში სტუდენტთა სტაჟირების პროგრამა, მცირე ბეზნესში ახალგაზრდების ინოვაციური პროექტების თანადაფინანსება და სხვა) თუმცა ეს საკმარისი არ არის. ინკლუზიური რეგულირების მექანიზმების გამოყენებამ უნდა უზრუნველყოს საქართველოს თითოეული მოქალაქის მინიმალური მოთხოვნები: საკვებსა და საცხოვრებელზე, ენერგო რესურსებზე, სამედიცინო მომსახურებასა და განათლებაზე.

სოციალური უზრუნველყოფის პრობლემების მოგვარება საქართველოში ასევე არის ინკლუზიური ეკონომიკის სამართლებრივი რეგულირების ერთ-ერთი მთავარი სამიზნე და სტრატეგიული ამოცანა. აქ სირთულეები განპირობებულია ბევრი ფაქტორით, მაგრამ ვფიქრობთ, რომ ორი განსაკუთრებით აღსანიშნავია: ეს არის არასაკმარისი ეკონომიკური შესაძლებლობები და შრომისუნარიანი მოსახლეობის დაბერების პროცესი.

იმისთვის, რომ წარმოვიდგინოთ რა ეკონომიკური და ფინანსური რესურსები აქვს საქართველოს ინკლუზიური ეკონომიკის სამართლებრივი რეგულირების ეფექტურად განხორციელებისათვის, ვნახოთ როგორია მსხვილი ეკონომიკის ქვეყანების ეკონომიკური შესაძლებლობები და რა რესურსებია საქართველოს განკარგულებში: „მთლიანი შიდა პროდუქტით მოცულობამ ერთ სულ მოსახლეზე 2023 წ. მონაცემებით ამერიკის შეერთებული შტატებში შეადგინა - 80.41 ათასი დოლარი, გერმანიაში - 52.82 ათასი დოლარი; იაპონიაში კი

- 33.95 ათასი დოლარი; “[16] ამავე პერიოდში „საერთაშორისო მონეტარული ფონდის მონაცემებით, საქართველოში ერთ სულ მოსახლეზე მშპ-ის მოცულობა 7.6 ათასს დოლარს უტოლდება, ხოლო რაც შეეხება საქართველოს მეზობელ სახელმწიფოებს ეს მონაცემები შემდეგნაირად გამოიყურება: სომხეთი – 8.01 ათასი დოლარი, აზერბაიჯანი – 6.76 ათასი დოლარი, რუსეთი – 14.4 ათასი დოლარი და თურქეთი – 11.9 ათასი დოლარი“ [12].

ცხადია, რომ ასეთი ეკონომიკური უთანაბრობის პირობებში აბსურდია მოვითხოვოდ სოციალური დაცვის მაღალი სტანდარტები, მაგრამ სოციალური უზრუნველყოფის სამართლებრივი რეგულირების ერთ-ერთი სტატეგიული ამოცანა უნდა გახდეს ეკონომიკური შესაძლებლობებისა და საზოგადოებრივი დოვლათის სამართლიანი გადანაწილების პროცესის ეფექტური ჰარმონიზაცია .

რაც შეეხება შრომისუნარიანი მოსახლეობის დაბერების პროცესს, ის სამწუხაროდ საქარველოში საკმაოდ სწრაფი ტემპებით მიმდინარეობს. „თუ პენსიონერთა რაოდენობა 2017წ. მთლიან მოსახლეობასთან შედარებით შეადგენდა 19.5% 2023წ. ეს მაჩვენებელი გაიზარდა 22.2%-მდე . ამავე პერიოდში გაზრდილია სოციალური დახმარების მიმღებთა რაოდენობა. 15,9 ათასი კაცით და 2023 წლისთვის შეადგინა 181,9 ათასი კაცი.“[17]

შრომისუნარიანი მოსახლეობის დაბერების შედეგია ის, რომ „2024 წლის 1-ლი იანვრის მდგომარეობით, საქართველოს მოსახლეობის რიცხოვნობა წინა წლის შესაბამისი პერიოდის მაჩვენებელთან შედარებით 1.1 პროცენტით შემცირებულია და შეადგინა- 3 694 600 ათასი კაცი. [17]

პენსიონერთა რაოდენობის ზრდის პირობებში, როგორც უთანასწორობის მინიმიზაციის სააშუალება საქართველოს სახელმწიფო ბიუჯეტში არ იზრდება ფინანსური რესურსების გამოყოფა სოციალური უზრუნველყოფის მიმართულებით. მართალია სახელმწიფო ბიუჯეტიდან წლიდან წლამდე იზრდება პენსიების დაფინანსების აბსოლუტური მაჩვენებელი, მაგრამ არ იზრდება მისი ხვედრითი წილი მთლიან შიდა პროდუქტთან მიმართებაში. „თუ 2020 წელს სოციალური უზრუნველყოფისთვის გამოყოფილი დაფინანსების ხვედრითი წილი მთლიან შიდა პროდუქტთან მიმა-

რთებაში შეადგენდა 10.7 % - ს, 2021 წელს შეადგინა მხოლოდ 10.0 %, ხოლო 2022 წელს შემცირდა 8.2 % - მდე“. [17]

ინკლუზიური ეკონომიკის განვითარებისათვის, განსაკუთრებით მნიშვნელოვანია მცირე და საშუალო ბიზნესის ხელშეწყობა. საქართველოს სტატისტიკის ეროვნული სამსახურის 2023 წლის მონაცემებით, „მცირე და საშუალო ბიზნესის წილმა საერთო ბრუნვაში შეადგინა 43,2%“. [17] მცირე ბიზნესის ასეთი მაღალი ხვედრითი წილი უდავოდ ინკლუზიური განვითარებისათვის პოზიტიური პროცესია, თუმცა მცირე ბიზნესის დარგობრივ სტრუქტურას თუ გავააღვივებთ, ვნახავთ, რომ ბრუნვის თითქმის ნახევარი ვაჭრობასა და ავტომობილების რემონტზე მოდის, რაც საქართველოში ინოვაციური პროდუქციის წარმოების შესაძლებლობების ნაკლებობით და კრეატიული ინციატივების სიმცირით არის განპირობებული.

დასკვნა

საზოგადოებრივი დოვლათის განაწილებაში სამართლიანობის დამკვიდრება, ბიზნესში ინოვაციური საქმიანობის მხარდაჭერა და ნახალისება, უნდა გახდეს საქართველოში ინკლუზიური ეკონომიკის სამართლებრივი რეგულირების ერთ-ერთი მნიშვნელოვანი მიმართულება.

საქართველოში არსებული მაღალი რისკების გამო, ვენჩურული ინვესტორები არ გამოთქვავენ ენთუზიაზმს მცირე ბიზნესში ინოვაციური პროექტების დაფინანსებაზე, რაც აფერხებს ქვეყანაში სამართლიანი კონკურენციის პირობების დამკვიდრებას და დასაქმების ზრდის პერსპექტივას .

სახელმწიფომ, ინოვაციური აქტიურობისთვის მეტი ფინანსური შესაძლებლობა უნდა გამოეყო. ამ მიზნით გამოყენებული უნდა იქნას: ინვესტიციები და კაპიტალი, რისკების დასაზღვევად საჭირო საბიუჯეტო ასიგნებები, სახელმწიფო გრანტები, მცირე ბიზნესის თანადაფინანსების სისტემა და სხვა. საზოგადოებრივი დოვლათის განაწილებისას, სამართლიანობის დამკვიდრება სოციალური უზრუნველყოფის სფეროში, მოითხოვს სოციალური დაზღვევის მომქმედი სისტემის ფუნდამენტურ რეორგანიზაციას და მის ადაპტაციას ინკლუზიური ეკონომიკის შესაძლებლობებთან.